

n periode van vier jaar, is geen evenementspektakel. In *Rwanda 1994* openbaart theater zichzelf als een krachtig medium, onmisbaar en noodzakelijk, dat betrokken geraakt bij en in verbinding met het hedendaagse, het actuele - theater dat zich op een kritisch dwingend manier opstelt. Hoe de theatervoorstelling tot stand kwam, onderzochten Marianne Van Kerkhoven en Peter Anthonissen in een interview met drie van de auteurs: Jacques Delcuvellerie, Marie-France Collard en Jean-Marie Piemme.

Indit gesprek hebben we verschillende sporen willen trekken, verschillende invalshoeken willen creëren, om het thema te plaatsen ergens tussen de geschiedenis en het geheugen, tussen het geheugen en geheugenverlies, herinnering en vergetelheid. De teksten zijn afkomstig uit het theatermilieu (Sarah Vanagt, Tone Van der Linden, Erwin Jans, Dirk Tuypens), uit het literaire milieu (António Lobo Antunes, Gabriel García Márquez), uit academische kring (Raymond Detrez, Charles Ntampaka, Luc Vandeweyer, Steven Van der Plutte), uit de journalistiek (Peter Verlinden) en uit de sociologie (Jean Baudrillard, Moussa Diagana).

Van de Blauwhelmen zelf hebben we ook een tekst opgenomen, met name de fax die ze gestuurd hebben naar de VN om hen te verwittigen van de nakende volkerenmoord. Verder zijn er enkele beelden uit ons collectief bewustzijn. Deze zijn afkomstig uit *Fils d'Imana. La geste du Rwanda*, een film uit 1958 van Witte Pater Eric Weymeersch.

Omwille van de verschillende sporen, de invalshoeken, is er geen éénduidigheid, geen lineaire vertelling doorheen dit dossier. Met dit thema kan men alleen maar enkele gegevens vaststellen, achterlopen op de feiten, wanhopig naar vergelijkbare modellen zoeken, de weg verliezen in deze verschrikkelijke gebeurtenis. Verdwalen hoort nu eenmaal bij dit thema. Indien er dan toch een rode draad doorheen dit dossier loopt, dan is het de woede, de onmacht en het onbegrip.

De redactie voor dit dossier bestond uit Marianne Buyck, Marianne Van Kerkhoven, Peter Anthonissen, Paul Pourveur.

RY VERY IMPORTANT GOVERNMENT POLITICIAN. INFORMANT IS A TOP LEVEL TRAINER IN THE CADRE OF RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994

zaak ter harte. Ze breekt met haar dagelijkse routine en gaat op zoek naar de waarheid. De joodse meubelmaker Jacob (Luc Brumagne) begeleidt haar op haar reis. Samen wonen ze een lezing bij van een specialist ter zake (Delcuvellerie zelf), die een betoog houdt over de achtergronden van het drama. Volgens hem is de wederzijdse haat tussen Hutu's en Tutsi's het gevolg van een decennialange ontwrichting van de Rwandese samenleving door de Belgische kolonisator, niet het minst door de Kerk. Naarmate haar zoektocht vordert, raakt Bee Bee Bee in de ban van

de cultuur en de rituelen van Centraal-Afrika. Percussionisten leiden drie 'visioenen' in die de Kerk, de Verenigde Naties en Frankrijk (François Mitterrand in hoogsteigen persoon) aanwijzen als medeplichtigen aan de genocide. De maskers en marionetten die Delcuvellerie in deze scènes gebruikt, behoren tot de meest theatrale ingrediënten van de voorstelling. De marathon eindigt met een muzikale epiloog: de *Cantate van Bisesero*, een requiem voor de Tutsi-slachtoffers van het verzet in de heuvels van Bisesero.

RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994 RWANDA 1994
IT FROM PARLIAMENT. BELGIAN TROOPS WERE TO BE PROVOKED AND IF BELGIANS SOLDIERS RESTORED TO

dedig politiek-economische belangen, en volgt daaruit dat hoe groter die belangen, hoe dubieuzer het morele oordeel wordt. De morele retoriek om een beleid te rechtvaardigen, is bijgevolg volkomen onbetrouwbaar, want niet gebaseerd op een consequente toepassing van een morele code, en laat het best naar waarde schatten door een eenvoudige belangenanalyse.

Dit is niet alleen geldig voor de koloniale tijd. Tot vandaag is het Afrikaanse continent het vrij te denken van gewapend geweld, en min als van buitenlandse inmenging. En op die manier waarop de Afrika-politiek van vandaag aan het publiek wordt gepresenteerd, wordt in grote mate beheerst door een moreel geladen terminologie: rechtvaardigheid, mensenrechten, democratie, natuurlijke verwantschap, historische verplichtingen... De politiek van Sartre indachtig, is waakzaamheid geboden en dienen we na te gaan welke

lading door deze nobele vlag wordt gedekt. En zo hebben ook de schuldbelijdenissen van de westerse leiders hun plaats in deze nieuwe benaderingswijze van de Afrika-politiek. Ze tonen politici die bereid zijn hun blanke superioriteit naast zich neer te leggen en vergiffenis te vragen aan de zwarte medemens. Ze moeten bewijzen dat het Westen bereid is lessen te trekken uit begane fouten. Maar ook hier is enige argwaan zeker op zijn plaats. Het is daarom zinvol na te gaan wat er in deze mea culpa's wordt gezegd, wat er wordt verzwegen en welke praktijk er tegelijkertijd in Centraal-Afrika wordt ontwikkeld.

DE KUNST VAN HET VERZWIJGEN

Annan, Clinton en Verhofstadt bieden om twee redenen hun excuses aan. Ten eerste omdat de autoriteiten die zij vertegenwoordigen, ondanks de vele waarschuwendes aanwijzingen waarover zij beschikten, niets

hebben ondernomen om de volkerenmoord te voorkomen. En ten tweede omdat zij, op het moment dat het geweld losbarstte, niets hebben gedaan om het te stoppen. Op die manier hebben zij alleen gefaald in de rol die zij zichzelf als westerse democraten zo graag toebedelen in de publieke opinie, namelijk die van wereldcontrolerende hoeders over mensenrechten en democratie. Alle elementen die wijzen op een westers aandeel in het ontvankelijk maken van de Rwandese samenleving voor een genocidaire logica, worden zo achter nobele en morele uitlatingen buiten het gezichtsveld gehouden. Er wordt niet gesproken over de historische verantwoordelijkheid van met name België en Frankrijk in de ontwikkeling van het etnisch extremisme. In het koloniale Rwanda werden tussen de verschillende bevolkingsgroepen doelbewust scherpe sociale tegenstellingen gecreëerd, om zo een gemakkelijk